

В умовах воєнного стану в Україні

Актуальність теми

Мораторій на перевірки

В умовах воєнного стану традиційні інструменти податкового контролю обмежені

Автоматизація контролю

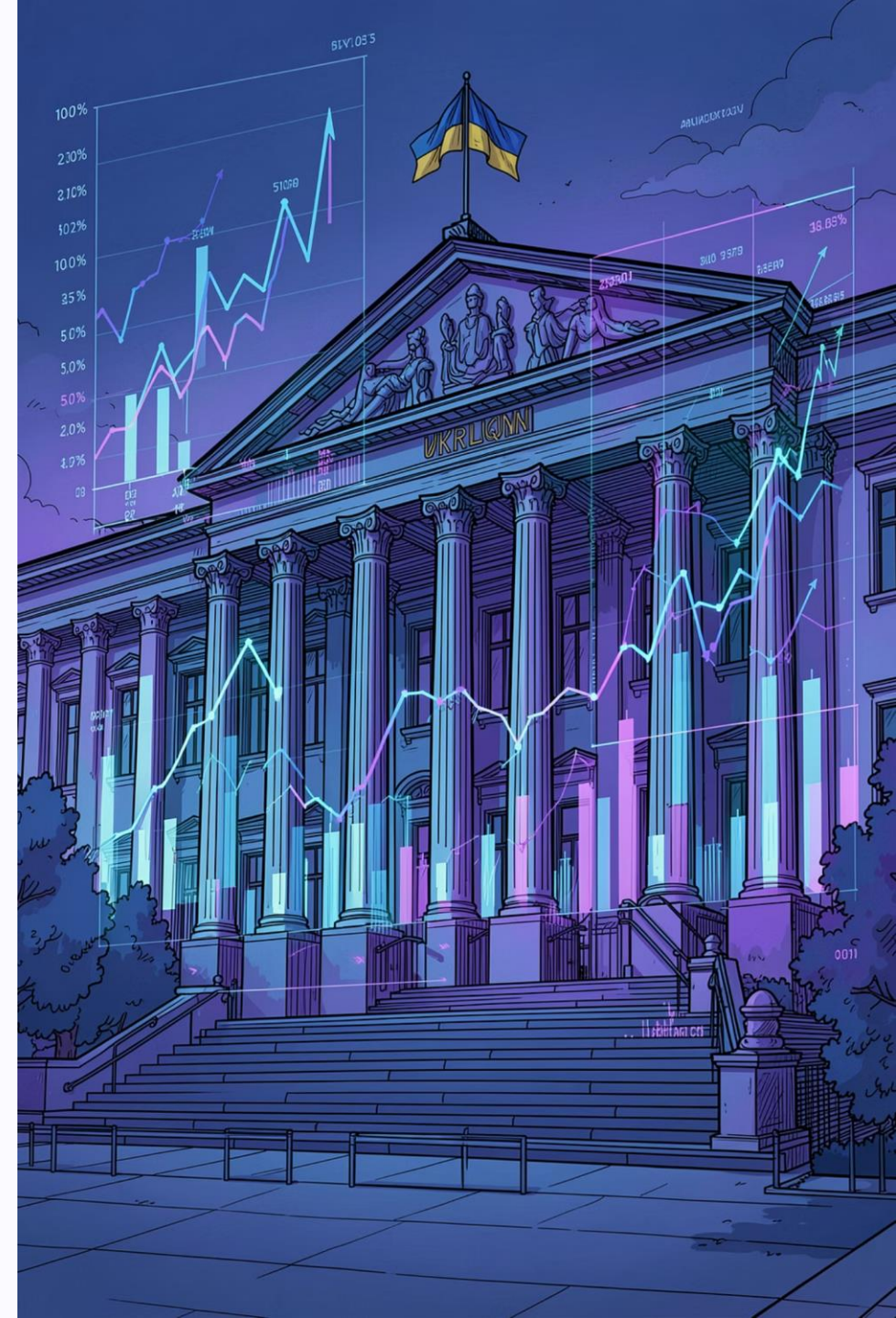
Державна податкова служба активно впроваджує цифрові інструменти для заміни

Зростання ризикових операцій

Воєнна ситуація створила нові схеми ухилення від сплати ПДВ, що потребують швидкого

Необхідність ШІ

Алгоритми машинного навчання дозволяють обробляти масиви даних у режимі реального часу без людського втручання.

Система моніторингу ризикових операцій

Як це працює?

Система моніторингу ризиків ДПС використовує моделі машинного навчання для автоматичного аналізу податкових накладних. Алгоритм порівнює поведінку платника з типовими патернами та визначає рівень ризику

- ❏ У воєнний час критерії ризику адаптовано з урахуванням змін у логістиці, географії діяльності та економічних умов

Правові проблеми застосування ШІ

Помилкові блокування

Алгоритми блокують добросовісних платників через хибні сигнали, зупиняючи реєстрацію податкових накладних та паралізуючи бізнес

Недостатня мотивація рішень

Автоматичні рішення часто не містять обґрунтування, що унеможливлює їх оскарження та порушує принцип правової визначеності

Судові спори

Зростає кількість справ — суди стикаються з труднощами оцінки алгоритмічних рішень без доступу до логіки ШІ

Захист персональних даних

Масштабна обробка даних платників алгоритмами ШІ виникає питання відповідності GDPR та Закону України про захист персональних даних

Шляхи вдосконалення

Explainable AI (XAI)

Впровадження пояснюваного ШІ дозволить платникам і судам розуміти логіку прийнятих алгоритмом рішень

Прозорість алгоритмів

Публікація критеріїв ризику та методології оцінки забезпечить передбачуваність і довіру з боку бізнесу

AI Act ЄС

Європейський регламент про ШІ встановлює вимоги до систем високого ризику, до яких належать податкові алгоритми

Законодавчі зміни

Необхідно закріпити в ПКУ процедури оскарження автоматичних рішень та гарантії для платників

Висновки

- ШІ **підвищує ефективність** податкового контролю в умовах обмеженого доступу до традиційних перевірок
- Необхідне **комплексне правове регулювання** застосування алгоритмів у податковій сфері
- **Пояснюваність рішень** — обов'язкова вимога для забезпечення права на захист
- Потрібен **баланс** між ефективністю контролю та захистом прав особи

Автоматизація податкового контролю є неминучою, але має відбуватися в рамках правової держави — з гарантіями для прав особи

Імплементация стандартів **AI Act ЄС** та розвиток національного законодавства стануть основою для побудови справедливої системи алгоритмічного правозастосування у сфері ПДВ